

Udenrigsministeriet

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>
Girokonto 3 00 18 06

Bilag	Journalnummer	Kontor	
1	400.C.2-0	EUK	26. november 2009

SAMLENOTAT

Rådsmøde (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 7.-8. december 2009

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 4. december 2009 – rådsmøde (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 7.-8. december 2009 - vedlægges Udenrigsministeriets samlenotat vedrørende de punkter, der forventes optaget på dagsordenen.

Per Stig Møller

Rådsmøde (almindelige anliggender og eksterne forbindelser)
den 7.-8. december 2009

SAMLENOTAT

<u>1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009</u>	<u>2</u>
<u>2. Kommissionens Udvidelsespakke</u>	<u>4</u>
<u>3. Præsentation af Rådets kommende 18-måneders program</u>	<u>9</u>
<u>4. Det vestlige Balkan</u>	<u>11</u>
<u>5. (Evt.) Melle møsten</u>	<u>14</u>
<u>6. (Evt.) Iran</u>	<u>16</u>
<u>7. Afrikas Horn/Somalia</u>	<u>19</u>
<u>8. Arktiske Region</u>	<u>22</u>
<u>9. Det fremtidige forhold EU-OLT</u>	<u>28</u>
<u>10. Irak</u>	<u>31</u>

1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009

- Formandskabets udkast til konklusioner

Nyt notat.

1. Resumé

Der foreligger endnu ikke et udkast til konklusioner for mødet i Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009. Et af hovedemnerne vil blive den økonomiske og finansielle situation med særlig vægt på anden del af Larosière-pakken om mikrofinansiel tilsyn og regulering. Også institutionelle spørgsmål med henblik på Lissabon-traktatens ikrafttræden ventes drøftet. Derudover vil Stockholm-programmet om retlige og indre anliggender samt status for COP15-forhandlingerne blive drøftet. Endelig vil Det Europæiske Råd under punktet eksterne relationer drøfte internationale emner af aktuel relevans. Formandskabets udkast til konklusioner vil blive tilsendt udvalget, så snart det foreligger.

2. Baggrund

Mødet i Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009 er et ordinært møde. I henhold til gældende praksis forbereder Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) Det Europæiske Råds møder.

3. Hjemmelsgrundlag

Overvejelser om hjemmelsgrundlaget er ikke relevante.

4. Nærhedsprincippet

Overvejelser om nærhedsprincippet er ikke relevante.

5. Formål og indhold

Formandskabet har endnu ikke præsenteret sit første udkast til konklusioner for mødet i Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009. Det forventes at ske forud for mødet i Coreper den 3. december 2009. Forud for mødet i Coreper den 12. november 2009 fremlagde formandskabet sit udkast til kommenteret dagsorden, som er tilgået udvalget.

Et af hovedemnerne for mødet ventes at blive den aktuelle finansielle og økonomiske situation, hvor der skal tages beslutning om anden del af Larosière-pakken om mikrofinansiel tilsyn og regulering. Også institutionelle spørgsmål med henblik på Lissabon-traktatens ikrafttræden ventes drøftet. Derudover ventes Det Europæiske Råd at vedtage Stockholm-programmet, der blev præsenteret af Kommissionen i juni. Stockholm-programmet sætter rammerne for det retlige samarbejde i EU over de næste fem år. Det er en afløser for Haag-programmet, der udløber i år. Endvidere kan klimaspørgsmålet forventes at få en fremtrædende placering alt efter den aktuelle status for de igangværende forhandlinger ved COP15. Endelig vil der blive en drøftelse af en række eksterne relationer, som endnu ikke er præciseret.

Formandskabets udkast til konklusioner vil blive tilsendt udvalget, så snart det foreligger.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslaget konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Det første udkast til konklusioner for Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009 foreligger endnu ikke. Udkastet til den kommenterede dagsorden indebærer ikke i sig selv statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Det er dog muligt, at Det Europæiske Råd vil blive fulgt op af konkrete retsakter, målsætninger, konklusioner eller andet, der vil kunne få sådanne konsekvenser. Disse kan dog ikke vurderes på nuværende tidspunkt.

9. Høring

Sagen ventes ikke sendt i høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Med udgangspunkt i formandskabets udkast til kommenteret dagsorden for Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009 forventer regeringen at kunne tage formandskabets orientering om det første udkast til konklusioner til efterretning.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Andre landes holdninger kendes endnu ikke.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Formandskabets udkast til kommenteret dagsorden for Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009 blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 13. november 2009.

2. Kommissionens Udvidelsespakke

KOM(2009) 0533

Nyt notat

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte status for EU's udvidelse på basis af Kommissionens årlige udvidelsespakke, som blev fremlagt den 14. oktober 2009. Rådskonklusioner forudses vedtaget. Derudover har Kommissionen fremlagt en meddelelse vedr. en finanspakke for Kroatiens tiltrædelse af EU. I meddelelsen gives der en vurdering af de finansielle konsekvenser af Kroatiens tiltrædelse på visse politikområder (landbrug og landdistriktsudvikling, regionalpolitik og koordination af strukturinstrumenterne og finansielle og budgetmæssige bestemmelser). Der ventes vedtaget rådskonklusioner, der tager Kommissionens meddelelse til efterretning som grundlag for de videre forhandlinger på de nævnte områder.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde den 14. oktober 2009 fremskridtsrapporter for Tyrkiet og Kroatien samt strategidokument om den fortsatte udvidelsesproces. Sidstnævnte omfatter også landene på Det vestlige Balkan og Island. Rådet ventes at vedtage rådskonklusioner om status for udvidelsen. Som led i udvidelsespakken har Kommissionen efterfølgende fremlagt en meddelelse om en finanspakke for Kroatiens EU-tiltrædelse.

Udvidelsesprocessen bidrager fortsat til at fremme demokrati, retssikkerhed og økonomisk udvikling i Europa, hvilket er i EU's strategiske interesse. Inden for det seneste år har EU modtaget medlemskabsansøgninger fra Montenegro, Albanien og Island, hvilket understreger EU's fortsatte tiltrækningskraft. Kommissionen noterer, at kandidatlandenes tilnærmelse til EU påvirkes negativt af den økonomiske og finansielle krise, og i flere tilfælde også af bilaterale stridigheder.

Kommissionen betoner, at den opstrammede forhandlingsramme stadig udgør grundlaget for EU's udvidelsesforhandlinger. Kvaliteten af udvidelsesprocessen er øget som følge af større fokus på retsstatsprincipper og god regeringsførelse. Fra EU-Kommissionens overordnede konklusioner vedrørende de enkelte lande kan følgende fremhæves:

Tyrkiet

EU-Kommissionen noterer, at Tyrkiet fortsat ”i tilstrækkelig grad” opfylder det politiske Københavns-kriterium og fortsat viser engagement i forhold til EU-optagelsesprocessen, men der er behov for et øget reformtempo. Positive skridt er taget i forhold til reform af retsvæsenet, civil kontrol med militæret samt religiøse og kulturelle rettigheder. Blandt andet har AKP-regeringen åbnet for en offentlig debat om kurderproblematikken og tilladt en national TV-kanal at sende på kurdisk, og der har været afholdt frie og retfærdige lokalvalg. Derudover har Tyrkiet fremlagt sin ”National Plan for the Adoption of the Acquis” (NPAA) og udnævnt en EU-chefforhandler.

Der er behov for en forfatningsrevision for at sikre fortsat demokratisering og garantere fundamentale rettigheder som bl.a. ytringsfrihed, pressefrihed, religionsfrihed, civil kontrol med militæret og kvinders rettigheder. En forfatningsrevision er bl.a. nødvendig for at forbedre reglerne vedr. politiske partier, etablere en Ombudsmandsinstitution, sikre fagbevægelsens rettigheder mv. AKP-regeringens initiativer i forbindelse med den såkaldte "kurdiske åbning" bør føre til konkrete handlinger, der sikrer rettigheder og frihed for alle tyrkiske borgere. Tyrkiet bør desuden gøre mere i forhold til korrupsion og straffrihed for tortur og mishandling.

Tyrkiet støtter fortsat forhandlingerne om en løsning på Cypren-konflikten, men der er ingen fremskridt i forhold til normalisering af forholdet til Republikken Cypren. Tyrkiet har ikke efterlevet sine forpligtelser i forhold til Ankara-protokollen, og har ikke fjernet restriktioner på direkte handel med Cypren. Kommissionen understreger, at det er vigtigt, at Tyrkiet opfylder sine forpligtelser i henhold til Ankara-protokollen og gør fremskridt i retning af normalisering af forholdet til Cypren. Gode naboskabsrelationer er afgørende. EU vil fortsat følge sagen og vurdere fremskridt i relation til de områder, der fremhæves i EU's erklæring af 21. september 2005 om Ankara-protokollen og Rådskonklusionerne af december 2006.

Tyrkiet spiller en væsentlig rolle mht. regional sikkerhed, energiforsyning og fremme af dialog mellem forskellige kulturer. Tyrkiet bidrager til stabilisering af Sydkaukasus og Mellemøsten og deltager i flere af EU's fredsbevarende missioner. Forholdet til Armenien er i bedring.

På det økonomiske område beskrives Tyrkiet som en "velfungerende markedsøkonomi", og forventes på mellemlang sigt at kunne klare konkurrenceforholdene og markeds kræfterne i EU. Fsva. tilpasning til EU's acquis forbedrer Tyrkiet fortsat sin evne til at leve op til forpligtelserne ved et EU-medlemskab. Der er sket fremskridt inden for de fleste områder. Ud af i alt 35 forhandlingskapitler er 11 kapitler åbne, hvoraf 1 er midlertidigt lukket.

I forbindelse med offentliggørelse af Kommissionens fremskridtsrapporter har den tyrkiske regering fremlagt en erklæring der understreger, at EU-optagelsesprocessen fortsat står højest på dagsordenen. Tyrkiet ønsker at accelerere tilnærmelsen, og målet er fuldt medlemskab.

Kroatien

Kroatien vurderes fortsat at opfylde det politiske Københavns-kriterium, og fortsætter med at vise gode fremskridt i optagelsesforhandlingerne med EU. Der er dog stadig en række udeståender, hvor der er behov for en yderligere indsats, herunder reform af den offentlige administration og af retsvæsenet, bekæmpelsen af korrupsion og organiseret kriminalitet samt mindretalsrettigheder og flygtninges tilbagevenden. Derudover fremhæves nødvendigheden af fuldt samarbejde med den internationale krigsforbryderdomstol i Haag (ICTY). Det understreges, at Kroatien bør tage alle nødvendige forhold mhp. at skaffe ICTY adgang til vigtige, efterspurgte dokumenter.

Kroatiens regionale samarbejde og efterlevelse af internationale forpligtelser understreges som en central del af optagelsesforhandlingerne med EU. I den forbindelse er det glædeligt, at der ser ud til at være fundet en løsning på grænsespørgsmålet med Slovenien. Kommissionen understreger, at bilaterale uenigheder skal løses af de involverede parter, og ikke bør forsinke ud-

videlsesprocessen. Kroatien er efter omstændighederne kommet godt igennem den økonomiske krise, dog ikke uden påvirkninger. Vedr. de økonomiske kriterier betegnes Kroatien som en ”velfungerende markedsøkonomi”. Fsva. tilpasning til EU's acquis konkluderer Kommissionen, at Kroatien fortsat forbedrer sin evne til at leve op til forpligtelserne ved et EU-medlemskab. Der er sket fremskridt inden for de fleste områder. Af 35 kapitler er 16 p.t. åbne og 12 midlertidigt lukkede.

De tekniske forhandlinger går nu ind i en afgørende fase. Kommissionen forventer, at Kroatien kan lukke samtlige kapitler i 2010, såfremt Kroatien lever op til de krav, der stilles. Kommissionen har forberedt en finansiel pakke for tiltrædelsen af Kroatien i EU (se nedenfor), og lægger op til, at der i Rådet nedsættes en teknisk ad-hoc arbejdsgruppe, der skal udarbejde udkast til Kroatiens tiltrædelsestraktat.

På baggrund af Kroatiens fremskridt som helhed i tiltrædelsesforhandlingerne har Kommissionen forberedt en meddelelse, der redegør for hovedelementerne i en finanspakke til Kroatien. På dette grundlag vil Kommissionen inden for rammerne af udvidelsesforhandlingerne derefter udarbejde udkast til fælles holdninger til forhandlinger på områderne landbrug og landdistriktsudvikling, regionalpolitik og koordination af strukturinstrumenterne og finansielle og budgetmæssige bestemmelser. I meddelelsen gives der samtidig en vurdering af de finansielle konsekvenser af Kroatiens tiltrædelse på disse politikområder. Arbejdshypotesen i meddelelsen er, at Kroatien vil kunne tiltræde i januar 2012, hvis alle betingelser for medlemskab er opfyldt. Det forudsætter bl.a., at den nødvendige kapacitet til at forvalte og kontrollere Fællesskabets finansielle instrumenter er på plads. Da den gældende finansielle ramme dækker perioden 2007-2013, dækker finanspakken for Kroatien toårsperioden 2012-2013. Baseret på eksisterende EU-lovgivning og på den metode, der blev anvendt i de finansielle forhandlinger med de 12 nyeste medlemslande, giver meddelelsen forslag til finansiel allokering til Kroatien efter landets tiltrædelse i EU. Den finansielle pakke omfatter bl.a. en tiårig indfasningsplan for direkte betalinger i landbruget og en toårig indfasningsplan for udgifterne til samhørighedspolitikken, landdistriktsudvikling og Den Europæiske Fiskerifond. Der ventes vedtaget rådskonklusioner, der tager Kommissionens meddelelse til efterretning som grundlag for de videre forhandlinger.

Det vestlige Balkan

Landene på Det vestlige Balkan har alle et perspektiv om EU-medlemskab, når de opfylder de nødvendige kriterier. Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien fik på Det Europæiske Råd i december 2005 kandidatstatus, men uden at få en dato for indledning af optagelsesforhandlinger med EU. Vedr. Albanien anmodede Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) i november 2009 Kommissionen om at udarbejde en udtalelse.

Island

Island indgav medlemsansøgning den 23. juli 2009. Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) har i juli anmodet Kommissionen om at udarbejde en udtalelse. Som medlem af EØS og Schengen har Island allerede tilpasset en stor del af lovgivningen med EU's acquis. Kommissionen understreger, at optagelsen af Island i EU vil afhænge af landets egne meritter. Islands gennemførelse af sine forpligtelser i henhold til EØS-aftalen vil være et væsentligt element i Kommissionens udtalelse. Kommissionen er i gang med at forberede en teknisk ændring

af forordningen om EU's førtiltrædelsesstøtte, således at Island kan inkluderes som modtagerland. Island er ikke omfattet af Kommissionens fremskridtsrapporter for 2009.

3. Hjemmelsgrundlag

Overvejelser om hjemmelsgrundlaget er ikke relevante.

4. Nærhedsprincippet

Overvejelser om nærhedsprincippet er ikke relevante.

5. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte status for udvidelsen på grundlag af Kommissionens årlige udvidelsespakke fremlagt den 14. oktober 2009. Rådskonklusioner forudses vedtaget. Vedr. den finansielle pakke ventes der vedtaget separate rådskonklusioner, der tager Kommissionens meddelelse til efterretning som grundlag for de videre forhandlinger.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagetets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Vedtagelsen af rådskonklusioner om udvidelsespakken og den deraf finansielle pakke for Kroatien indebærer ikke i sig selv statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Efter afslutning af forhandlingerne med Kroatien (og de øvrige lande i processen) vil der blive tale om konsekvenser for EU's budget og deraf også statsfinansielle konsekvenser. Under de opstillede forudsætninger i den finansielle pakke er der i alt af hensyn til Kroatiens tiltrædelse skønnet forpligtelsesbevillinger for 2012-13 på ca. 3,568 mia. euro. Kroatien forventes i samme periode at bidrage med 1,256 mia. euro til EU-budgettet.

Kommissionen lægger på baggrund af den interinstitutionelle aftale mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen om budgetdisciplin og forsvarlig finansforvaltning op til en justering af den finansielle ramme 2007-2013 for at gøre plads til resultaterne af tiltrædelsesforhandlingerne og Kroatiens tiltrædelse.

9. Høring

Ikke relevant.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark har noteret sig Kommissionens udvidelsespakke, hvis konklusioner man støtter. Man lægger fra dansk side generelt vægt på princippet om egne meritter, klare forpligtelser og klarhed over de enkelte skridt i tilnærmelsesprocessen. Danmark lægger vægt på en stram og forsvarlig proces i overensstemmelse med den opstrammede forhandlingsramme. Fra dansk side

lægges vægt på, at afslutningen af forhandlingerne med Kroatien er betinget af Kroatiens egen indsats og reformer. I de afsluttende forhandlinger med Kroatien betones fra dansk side overholdelse af forpligtelserne inden for grundlæggende rettigheder. Danmark kan derudover acceptere den finansielle pakke, som den er præsenteret i Kommissionens meddelelse. Det bemærkes dog, at en evt. ændring af de finansielle perspektiver bør være den sidste udvej for finansiering af Kroatiens tiltrædelse.

Danmark står ved medlemskabsperspektivet for landene på Det vestlige Balkan og støtter varmt Islands medlemskabsansøgning.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det ventes, at landene vil notere sig Kommissionens strategipapir og fremskridtsrapporter. Der forudses bl.a. fokus på udeståender på menneskerettighedsområdet i Tyrkiet samt på landets manglende efterlevelse af Ankara-protokollen. For Kroatiens vedkommende ventes fokus bl.a. at være på den finansielle pakke samt samarbejdet med ICTY. Vedr. den finansielle pakke mener en række lande, inkl. Danmark, at en ændring af de finansielle perspektiver bør være den sidste udvej. Der forekommer dog at være enighed om grundpræmisserne i Kommissionens meddelelse.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Præsentation af Rådets kommende 18-måneders program

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Det kommende spanske/belgiske/ungarnske trioformandskab har endnu ikke fremlagt deres 18-måneders program for perioden januar 2010 til juni 2011. Programmet forventes færdiggjort, så det kan fremlægges og drøftes på COREPER den 3. december 2009 og i Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 7.-8. december 2009. Det vil blive præsenteret for offentligheden på en pressekonference umiddelbart herefter. Senere i december forventes programmet fremlagt i Europa-Parlamentet samt drøftet på et møde med deltagelse af den faste formand for DER, den Høje Repræsentant, Kommissionens formand samt statsministrene fra de tre formandskaber. Trio-formandskabets program ventes som vanligt at fokusere på en ganske bred palet af prioriteter, herunder bl.a. håndtering af den økonomiske krise, EU 2020, RLA samt klima og energi.

2. Baggrund

På Det Europæiske Råds møde i Sevilla i juni 2002 blev det besluttet, at Rådets to kommende formandskaber hver december skulle fremlægge et fælles arbejdsprogram for Rådets arbejde det kommende år, samt at Rådet hvert tredje år skulle udarbejde et strategisk program med henblik på at fastlægge de overordnede politiske retningslinjer for Rådets arbejde. For at sikre bedre sammenhæng mellem de operationelle og strategiske dele af Rådets arbejde blev denne procedure i marts 2006 revideret, hvorefter der fra 1. januar 2007 blev indført et enstrengt system baseret på 18-måneders programmer, som udarbejdes af de tre kommende formandskaber i fællesskab og i samarbejde med Kommissionen. For så vidt angår den strategiske del inddrages endvidere de følgende tre formandskaber. Det er hensigten, at Rådet skal endossere det fælles formandskabsprogram, men ikke formelt godkende dette.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlag er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Overvejelser om nærhedsprincippet vil blive foretaget ved behandling af de enkelte forslag i programmet, efterhånden som de fremsættes.

5. Formål og indhold

Spanien, Belgien og Ungarn, som udgør det kommende trioformandskab for perioden januar 2010 til juni 2011, har endnu ikke fremlagt deres fælles 18-måneders program, hvori trioformandskabets fælles prioriteter vil blive annonceret. Programmet forventes dog færdiggjort snarest muligt, så det kan fremlægges og drøftes på COREPER den 3. december 2009 og i Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 7.-8. december 2009. Det er endvidere kutyme, at trioformandskabet umiddelbart herefter præsenterer programmet for offentligheden på en fælles pressekonference. Senere i december forventes programmet fremlagt i Europa-

Parlamentet samt drøftet på et møde med deltagelse af den faste formand for DER, den Høje Repræsentant, Kommissionens formand samt premierministrene fra de tre formandskaber.

Trioformandskabets program og prioriteter forventes som vanligt at dække en bred palet af emner og vil fokusere på en bred europapolitisk dagsorden, hvilket inkluderer de store spørgsmål, som allerede er på dagsordenen, herunder håndtering af den økonomiske krise, EU 2020, RIA, klima og energi samt institutionelle emner.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Da programmet ikke foreligger, har Europa-Parlamentet endnu ikke udtalt sig.

Det forventes, at stats- og regeringscheferne ved begyndelsen af hvert af de tre formandskaber vil præsentere Europa-Parlamentet for formandskabets prioriteter (program) indenfor rammerne af det fælles 18-måneders formandskabsprogram.

7. Gældende dansk ret og forslaget konsekvenser herfor

Programmet foreligger endnu ikke, men forslaget forventes ikke umiddelbart at have nogen lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Programmet forventes ikke i sig selv at have sådanne konsekvenser. Der vil blive taget konkret stilling til sådanne overvejelser i forbindelse med fremlæggelsen af de enkelte forslag som programmet måtte indebære.

9. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Der vil blive taget stilling til det kommende 18-måneders program, når det foreligger.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det er før offentliggørelse af trioformandskabets program præmaturligt at udtale sig om andre landes holdninger til 18-måneders programmet.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

4. Det vestlige Balkan

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Der ventes vedtaget rådskonklusioner for Det vestlige Balkan. Fokus ventes at være på Kommissionens fremskridtsrapporter for udviklingen i stabiliserings- og associeringsprocessen mellem EU og de enkelte lande på Det vestlige Balkan. Der ventes desuden en drøftelse af operation Altheas (Bosnien-Hercegovina) fremtid.

2. Baggrund

Kommissionen fremlagde den 14. oktober 2009 sin udvidelsespakke, som også indeholder fremskridtsrapporter for landene på Det vestlige Balkan. Landene på Det vestlige Balkan har alle gennem den såkaldte stabiliserings- og associeringsproces et perspektiv om medlemskab af EU, når de opfylder de nødvendige forudsætninger. Landene på Det vestlige Balkan er på forskellige trin i deres tilnærmelse til EU. Den tidligere jugoslaviske republik Makedonien har status som kandidatland, dog uden at have fået en dato for indledning af optagelsesforhandlinger med EU. Kommissionen har i sin fremskridtsrapport for Den tidligere jugoslaviske republik Makedonien anbefalet, at der åbnes optagelsesforhandlinger med landet. Spørgsmålet kompliceres af den såkaldte navnestrid mellem nabolandet Grækenland og Den tidligere jugoslaviske republik Makedonien om landets navn. Montenegro og Albanien har ansøgt om medlemskab af EU, og Kommissionen er af Rådet blevet anmodet om at udarbejde en udtalelse (avis) om ansøgningerne. Udtalelserne forventes tidligst at foreligge i slutningen af 2010. Bosnien-Hercegovina har endnu ikke søgt om medlemskab af EU, men har som de øvrige lande indgået en stabiliserings- og associeringsaftale med EU, som er ved at blive ratificeret i EU-landene. Også Kosovo er omfattet af stabiliserings- og associeringsprocessen.

Serbien har ligeledes undertegnet en stabiliserings- og associeringsaftale med EU, men i forbindelse med undertegnelsen af aftalen blev det samtidig besluttet, at såvel iværksættelse af interimsaftalen med de handelsmæssige bestemmelser som indledning af nationale ratifikationsprocedurer for selve aftalen skulle afvente en beslutning i Rådet om, at Serbien samarbejder fuldt ud med Krigsforbrydertribunalet for det tidligere Jugoslavien (ICTY). Den krigsforbryderanklagte Radovan Karadzic blev taget til fange i juli 2008 af de serbiske myndigheder og efterfølgende overført til Krigsforbrydertribunalet i Haag. Der er herefter kun to ICTY-tiltalte på fri fod, herunder Mladic. Serbien har endnu ikke ansøgt om medlemskab af EU.

På mødet i Fredsimplementeringsrådet (PIC) den 18.-19. november 2009 blev det klart, at betingelserne for en overgang fra Den Høje Repræsentants kontor (OHR) til en styrket EU-tilstedeværelse i Bosnien-Hercegovina endnu ikke var opfyldt. Den af EU og USA igangsatte forhandlingsproces med de politiske ledere i Bosnien-Hercegovina - Butmir-processen - om betingelserne for overgangen fra OHR til en styrket EU-tilstedeværelse og om visse forfatningsændringer vil blive fortsat.

3. Hjemmelsgrundlag

Overvejelser om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Overvejelser om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Der ventes vedtaget rådskonklusioner, som bekræfter EU-medlemsperspektivet for landene på Det vestlige Balkan under forudsætning af, at de opfylder de nødvendige betingelser.

Rådet ventes i forlængelse af Kommissionens fremskridtsrapporter for hvert enkelt land på Det vestlige Balkan på den ene side at anerkende de fremskridt og reformer, som er gennemført gennem det seneste år, og på den anden side at pege på de udfordringer og problemer, hvor fremskridt er nødvendige for yderligere skridt i den trinvis tilnærmelse til EU. Fremskridtsrapporterne fremhæver generelt de udfordringer, som landene står over for på områder som statsopbygning, etablering af en retsstat og opbygning af administrativ og juridisk kapacitet. Også bekæmpelsen af korruption og organiseret kriminalitet er betydelige udfordringer, ligesom forsoning og dialog mellem forskellige etniske grupper er centralt.

Operation Altheas (Bosnien-Hercegovina) militære opgave vurderes at være løst, men der er fortsat usikkerhed om, hvorvidt en nedlukning eller en neddrogning af operationen til en mindre kapacitets- og træningsopbygningsoperation vil betyde, at operationens resultater går tabt. I forlængelse heraf forventes en drøftelse af operation Altheas fremtid. Operation Althea er omfattet af forsvarsforbeholdet.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslaget konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Ikke relevant.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Fra dansk side venter man at kunne støtte rådskonklusionerne med det forudsete indhold.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel enighed om synspunkter, som svarer til de danske.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 13. november 2009.

5. (Evt.) Mellemøsten

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces i lyset af den seneste udvikling, herunder EU's rolle i fredsprocessen.

2. Baggrund

Forhandlingerne mellem Israel og palæstinenserne er endnu ikke genoptaget efter afbrydelsen i december 2008 trods en intensiv amerikansk indsats herfor. Det amerikanske engagement fortsætter, senest mødtes præsident Obama og premierminister Netanyahu i Washington den 9. november 2009, ligesom den amerikanske udenrigsminister Clinton besøgte regionen i starten af november. Bosættelsesspørgsmålet er fortsat et væsentligt udestående. Formandskabet udsendte den 18. november 2009 en erklæring om udbygning af Gilo-bosættelsen i Øst-Jerusalem.

EU vil under alle omstændigheder være indstillet på at støtte et amerikansk initiativ, og har ved flere lejligheder over for den israelske regering understreget forventningen om, at denne vil arbejde for fred, en tostats-løsning samt gennemførelse af Køreplanen for Fred.

Egypten arbejder fortsat med bestræbelserne på at skabe forsoning mellem alle palæstinensiske fraktioner og forhandler med særligt Fatah og Hamas om en aftale, indtil videre uden et gennembrud. Præsident Abbas annoncerede den 5. november 2009, at han ikke ønsker at genopstille til præsidentposten ved de forudsete valg i 2010.

Situationen i Gaza og det sydlige Israel er uændret. Der er fortsat ikke en holdbar våbenhvile, og adgangen til Gaza er utilstrækkelig. Formandskabet har den 17. november 2009 udsendt en erklæring vedr. den humanitære situation i Gaza og adgang til Gaza. Den såkaldte Goldstone-rapport blev drøftet i FN's Menneskerettighedsråd i oktober og i Generalforsamlingen i november 2009, og der blev efterfølgende vedtaget resolutioner herom. På Vestbredden er der på visse områder positive tendenser. Der forventes således i 2009 en økonomisk vækst på ca. 7 pct. og flere vejspærringer er ophævet.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces i lyset af den seneste udvikling i regionen, herunder de amerikanske bestræbelser på at relancere fredsforhandlingerne og den politiske

udvikling i de palæstinensiske områder. Herudover vil Rådet drøfte øvrige relevante spørgsmål relateret til fredsprocessen.

EU arbejder generelt for, at fredsprocessen hurtigst muligt genoptages med henblik på at bygge videre på de fremskridt, der blev opnået i 2008, og for parternes efterlevelse af forpligtelserne i Køreplanen for Fred. EU yder et væsentligt bidrag til den Palæstinensiske Autoritets stats- og institutionsopbygningsarbejde.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Ikke relevant.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter fuldt ud en aktiv rolle for EU i samarbejde med relevante regionale og internationale partnere, herunder den amerikanske administration. Målet med EU's bestræbelser er, i samarbejde med det internationale samfund og regionale partnere, at få parterne til at genoptage fredsforhandlingerne. Grundstammen herfor - en to-stats løsning og en omfattende regional fred - har ikke ændret sig.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om behovet for en fortsat aktiv EU-indsats i samarbejde med internationale og regionale aktører med det hovedsigte at bringe fredsforhandlingerne tilbage på sporet så hurtigt som muligt.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 13. november 2009.

6. (Evt.) Iran

KOM-dokument foreligger ikke.

Revideret udgave af samlenotat forud for rådsmødet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 26.-27. oktober 2009. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte status og perspektiver i sagen om det iranske atomprogram.

2. Baggrund

Fem måneder efter valget er oppositionen – den grønne bevægelse - stadig aktiv. Senest under fejring af Qods-dagen den 4. november 2009 (30-årsdagen for studenternes besættelse af USA's ambassade i 1979), hvor oppositionen 'stjal' den officielle demonstration og protesterede mod styret. Styret forsøger at kvæle eventuelle udbrud eller demonstrationer, hvilket det enorme opbud af sikkerhedsstyrker viste. Flere blev i den anledning anholdt, herunder en dansk journalist-studerende, som dog via en god diplomatisk indsats blev løsladt ugen efter. Næste test for bevægelsens offentlige ytringer forventes at være studenternes dag den 7. december 2009 og Ashura (shia-muslimsk helligdag, martyrdagen for Hussein ibn Ali), som ventes at falde den 28. december 2009. Fra masseanholdelserne i juni er over 80 blevet dømt fængselsstraffe mellem seks måneder og 15 år, og mindst fem er blevet dømt til døden. Menneskerettighedssituationen er fortsat meget bekymrende. Der er forlydender om bl.a. uforholdsmæssig og ofte brutal brug af magt overfor demonstranter, udbredt brug af henrettelser (bl.a. af mindreårige), uretmæssige anholdelser, mishandling af arrestanter, krænkelser af mediefolk samt generel intimidering overfor kritiske røster fra civilsamfundet.

Den seneste IAEA-rapport om Iran fra midten af november 2009 vedrører det nyligt offentliggjorte atomanlæg ved Qom. Rapporten, som er resultatet af de første IAEA-inspektioner af Qom-anlægget, er ikke offentligt tilgængelig.

I IAEA-rapporten om Iran af august 2009 noteres enkelte tegn på iransk samarbejdsvillighed angående IAEOs overvågning af Irans deklarerede aktiviteter. I rapporten blev det konkluderet, at Iran fortsat ikke efterlever sine forpligtigelser i forhold til FN's Sikkerhedsråd vedrørende suspension af uranberigelses- og tungtvandsaktiviteter, og at IAEA ikke på det foreliggende informationsgrundlag kan udelukke en militær dimension af landets atomprogram.

Obama-administrationen har signaleret ønske om direkte amerikansk engagement og dialog med Iran, herunder, at man er parat til at sidde med ved bordet i forhandlinger mellem Iran og EU3+3 (Storbritannien, Frankrig, Tyskland, USA, Rusland og Kina). Samtidig har man gjort klart, at man vil arbejde for betydelige stramninger af FN-sanktionsregimet, hvis engagementet slår fejl og Iran ikke viser vilje til at gå konstruktivt ind i forhandlingerne. Iran har reageret ved den 9. september 2009 at præsentere en meget bred forhandlingspakke som inkluderede en række regionale og globale spørgsmål, men dog ikke lagde op til forhandlinger om landets atomprogram. EU3+3 kredsen benyttede denne anledning til at invitere Iran til at indlede drøftelser. Disse blev indledt den 1. oktober 2009 i Geneve.

Ifølge EU's Høje Repræsentant for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, Javier Solana, blev der på mødet mellem EU3+3 og Iran, opnået enighed om at fortsætte drøftelserne om IAEA-inspektørers adgang til det nyligt offentliggjorte atomanlæg ved Qom, samt principbeslutning om transport af lavt beriget uran fra Iran til udlandet med henblik på forarbejdning til anvendelse til medicinske formål i en forskningsreaktor i Teheran. Iran har efterfølgende sendt forskellige signaler vedrørende den mulige aftale, og det er endnu umuligt at sige, hvor forhandlingerne ender.

EU har løbende understreget ønsket om at engagere Iran, herunder i spørgsmålet om Irans atomprogram.

Det er endnu for tidligt at sige, hvilke mulige sanktioner, der vil kunne opnås enighed om.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte status og perspektiver i sagen om det iranske atomprogram i lyset af de genoptagede forhandlinger i oktober mellem EU3+3 og Iran, herunder muligheden for EU-sanktioner.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagetets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Sagen ventes ikke sendt i høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

I atomsagen er Regeringens målsætning en fuldstændig og verificerbar iransk efterlevelse af IAEA's og Sikkerhedsrådets vedtagelser, herunder garanti for det iranske atomprograms udelukkende civile karakter. Der bakkes fra dansk side fuldt op om Obama-administrationens tilgang og EU3+3 kredsens arbejde for at afprøve alle muligheder i forhandlingssporet. Samtidig støttes, at det multilaterale pres over for Iran fastholdes; tiltag vedtaget i FN er førsteprioritet,

men man er rede til at støtte EU-sanktioner i et forsøg på at fremme mulighederne i forhandlingssporet.

Fra dansk side lægges der vægt på, at EU fortsætter en fælles konsekvent og fast linje i forhold til Iran, herunder på menneskerettighedsområdet.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes samme holdninger i de øvrige EU-lande.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

| Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 23. oktober 2009.

7. Afrikas Horn/Somalia

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet i december forventes godkendelse af ny regional EU politik for Afrikas Horn. På rådsmødet vil der evt. også være en godkendelse af en mulig militær ESDP-træningsmission til Somalia. En eventuel militær træningsmission vil være omfattet af det danske forsvarsforbehold.

2. Baggrund

Situationen på Afrikas Horn, hvor intern konflikt historisk set har omfattende regionale konsekvenser, nødvendiggør en koordineret og sammenhængende tilgang til EU's indsats på Hornet. Derfor har formandskabet forelagt et udkast til en EU politik for Afrikas Horn. Politikken skal sammen med EU's strategi for Afrika fra 2006 danne rammen om det videre arbejde med at formulere en egentlig EU strategi for Afrikas Horn.

Situationen i Somalia er stadig yderst kritisk. Den politiske konstellation er skrøbelig, og sikkerhedssituationen er ustabil. Selvom der er en betydelig velvilje i befolkningen over for samlingsregeringen – med den relativt moderate islamiske leder Sheikh Sharif Sheikh Ahmed i spidsen – kontrollerer den kun meget begrænsede områder, hovedsageligt i og omkring hovedstaden Mogadishu. Situationen præges af konstante kampe mellem islamistiske oprørsgrupper, herunder Hizbul Islam og Al Shabaab, og regeringshæren støttet af den Afrikanske Unions fredsbevarende styrker AMISOM. Ingen af parterne synes for øjeblikket at kunne opnå en sejr. Den herskende lovløshed gør Somalia til et muligt tilflugtssted for terrorisme og international kriminalitet. Der rapporteres om stadig større tilstedeværelse af udenlandske ekstremister med tilknytning til al-Qaeda.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

På rådsmødet i december forventes godkendelse af ny regional EU-politik for Afrikas Horn. EU-politikken for Afrikas Horn skal give strategisk vejledning og fremme udarbejdelsen af EU-tiltag som svar på de regionale udfordringer på Afrikas Horn. Konsistens i EU's tilgang til Afrikas Horn vil styrke EU's fodslag i regionen og blandt partnere. Ambitionen er at udarbejde en udførlig EU-strategi for regionen.

EU-politikken for Hornet bygger på og komplementerer Kommissionens ”*Strategy for Africa: An EU regional political partnership for peace, security and development in the Horn of Africa*” og dens fokus på regional integration og sammenkobling. Politikken bygger ydermere på EU’s resolutioner og rådskonklusioner på området.

De overordnede principper for politikken er:

- Omfattende tilgang og langt perspektiv for indsatsen
- Fokus på de underliggende årsager til konflikt i regionen
- Regional tilgang
- Fremme nationalt og lokalt ejerskab
- Mægling og dialog som princip for konflikthåndtering og løsning
- Overvåge implementeringen af fredsprocesser
- Valg og politiske processer for demokratisk transformation
- Økonomisk integration, klimaforandringer, internationale vandveje og bæredygtige levevilkår
- Konsistens og koordination
- Styrke synergien mellem EU’s instrumenter
- Udbygge og styrke partnerskaber

Formålet med en mulig ny ESDP-træningsmission til Somalia vil være at bidrage til stabiliseringen af Somalia gennem træning af befalingsmænd fra den somaliske hær. Træningen vil sandsynligvis finde sted i et naboland. Danmark er, grundet forsvarsforbeholdet, afskåret fra at deltage i en mulig militær ESDP-træningsmission.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagetets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Sagen har ikke været i høring.

10. Regeringens foreløbige holdning

Danmark støtter op om en fælles EU-strategi for Afrikas Horn. Udviklingen af en EU-strategi ligger i tråd med principperne for Danmarks Somalia politikpapir. Den mulige ESDP-træningsmission er omfattet af det danske forsvarsforbehold.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ventes bred opbakning til udviklingen af en EU-strategi for Afrikas Horn. Enighed om de overordnede principper, om end fortsat diskussion om dele af teksten. Der ventes desuden bred opbakning til ESDP-træningsmissionen til Somalia.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Den fælles politik for Afrikas Horn har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg. Situationen i Somalia har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 13. november 2009. Spørgsmålet om en mulig militær ESDP-træningsmission har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

8. Arktiske Region

KOM (2008) 0763

Revideret udgave af samlenotat forud for rådsmøde (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 8.-9. december 2008. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

EU-Kommissionen har udarbejdet en meddelelse til EU-Parlamentet og Rådet med titlen ” EU og det arktiske område”. Det fremgår, at de arktiske udfordringer og muligheder samlet set vil have væsentlige konsekvenser for EU’s borgere i fremtiden.

Meddelelsen skitserer på denne baggrund EU’s interesser og foreslår fremtidig handling, som centrerer om tre hovedlinjer: a) Beskyttelse og bevarelse af Arktis i samarbejde med befolkningerne i Arktis, b) Fremme af en bæredygtig brug af ressourcer i Arktis og c) Bidrage til en øget multilateral styrelse af Arktis.

Regeringen hilser meddelelsen velkommen og støtter et større engagement fra Fællesskabets side i Arktis. Fællesskabet er for så vidt angår Arktis især stærke på forskningsområdet og miljø- og klimaområdet, herunder den forskningsmæssige del, hvorfor regeringen finder, at dette vil være en naturlig platform for et udvidet EU- engagement i Arktis. Regeringen lægger vægt på, at EU’s politikker, særligt for så vidt angår havpattedyr, formuleres i tæt dialog med de arktiske befolkninger med skyldig hensyntagen til deres interesser i erkendelse af, at bæredygtig udnyttelse af levende ressourcer er et væsentligt økonomisk og kulturelt element for disse befolkninger.

Kommissionens meddelelse førte december 2008 i Rådet (almindelig anliggender og eksterne forbindelser) til vedtagelse af relativt kortfattede rådskonklusioner, hvis hovedpunkt var dels at bekræfte, at EU, som sådan, har en plads i Arktis, dels at medlemslandene støttede op om Kommissionens ansøgning som fuld observatør i Arktisk Råd. Efterfølgende har det svenske formandskab forberedt supplerende rådskonklusioner på basis af delbidrag fra en række arbejdsgrupper i Bruxelles. Fra dansk side har man i bilaterale kontakter med Kommissionen især understreget, at EU – også i rådskonklusionerne – skal sikre en hensyntagen til de oprindelige folk, som lever i Arktis, samt sikre, at konklusionerne er af en sådan art, at nationerne i Arktis samt de oprindelige folk i Arktis ser positivt på EU’s bestræbelser. Dette sidste er ikke mindst af betydning for at sikre muligheden for, at Kommissionen kan opnå fuld observatørstatus i Arktisk Råd, hvor Danmark p.t. har formandskabet. Det svenske formandskab har den 6. november 2009 fremsendt et udkast til rådskonklusioner, som vil blive drøftet i Bruxelles i den kommende tid. Disse ønskes forelagt Rådet den 7.-8. december 2009. Ved en foreløbig vurdering forekommer udkastet generelt positivt og velbalanceret over for dansk-grønlandske interesser.

2. Baggrund

Arktis er af afgørende betydning for jordens miljø og klima. De gennemsnitlige temperaturstigninger i Arktis er, i forhold til det globale gennemsnit, øget dobbelt så meget de senere år, hvilket har ført til betydelige ændringer for så vidt angår havets isdække og permafrost. Grønlands iskappe afsmelter i accelererende omfang, hvilket vil føre til stigninger i havniveauet.

De naturskabte ændringer vil også føre til en lettere adgang til ressourcer, som f.eks. olie og gas, og til nye transportveje fra Europa til Asien.

Kommissionen finder, at Arktis, som et af de få uberørte områder på jorden, i stigende grad vil være udsat for risiko som følge af de naturskabte ændringer og øget menneskelig aktivitet. Fællesskabets politikker på områder som miljø, klimaændringer, energi, transport og fiskeri har en direkte indvirkning på Arktis.

Kommissionen finder derfor, at dette unikke område behøver større opmærksomhed, når det kommer til områdets udnyttelse på en bæredygtig måde. Desuden finder Kommissionen, og også Den høje Repræsentant, at de stedfindende ændringer har mulige konsekvenser for den internationale stabilitet og europæiske sikkerhedsinteresser.

Samlet set vil de arktiske udfordringer og muligheder have væsentlige konsekvenser for EU's borgere i tiden, som kommer. Meddelelsen skitserer på denne baggrund EU's interesser og foreslår fremtidig handling, som centrerer om tre hovedlinjer: a) Beskyttelse og bevarelse af Arktis i samarbejde med befolkningerne i Arktis, b) Fremme af en bæredygtig brug af ressourcer i Arktis, c) Bidrage til en øget multilateral styrelse af Arktis.

3. Hjemmelsgrundlag

Kommissionens meddelelse refererer ikke til Traktaten, men baserer sig på en meddelelse fra oktober 2007 om EU's integrerede maritime politik, i hvilken bl.a. blev anført, at Kommissionen inden udgangen af 2008 ville udarbejde en rapport om arktiske forhold. Det Europæiske Råd bød i december 2007 denne plan velkommen.

Der blev vedtaget kortfattede konklusioner om meddelelsen på rådsmødet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 8.-9. december 2008, og der forventes vedtaget supplerende konklusioner på rådsmødet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 7.-8. december 2009.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Formålet med meddelelsen er at skitsere Fællesskabets interesser på en række områder samt skitsere, hvad Kommissionen generelt finder hensigtsmæssigt på disse områder. Konkrete forslag til gennemførelse af de individuelle interesser vil blive fremsat senere. De enkelte hovedafsnit består af en kort baggrundsbeskrivelse af det enkelte område, en beskrivelse af målsætninger samt forslag fra Kommissionen i overskriftsform.

Der er følgende hovedafsnit:

- Miljø og klimaændringer
- Støtte til befolkningerne i Arktis, herunder oprindelige folk
- Forskning
- Kulbrinter
- Fiskeri

- Transport
- Turisme
- Bidrag til en øget multilateral styrelse af Arktis

Ad Miljø og Klimaændringer

Målsætningen er at forhindre den negative påvirkning af klimaændringer samtidig med at støtte tilpasning til de ændringer, som er uundgåelige. Forebyggelse og begrænsning af langtransporteret forurening til Arktis er også et fokusområde for EU. Den menneskelige aktivitet bør administreres på en bæredygtig måde. Der er behov for at forbedre og koordinere beredskab på området.

Kommissionen nævner herefter en række initiativer, bl.a. en vurdering af EU's politikkers effektivitet vis-a-vis de miljømæssige udfordringer i Arktis samt indførelsen af påvirkningsanalyser vedrørende Arktis forud for beslutninger om større europæiske projekter. Desuden anføres støtte til bl.a. screening og monitorering af kemikalier i Arktis og øget fokus på initiativer til begrænsning af forurening af Arktis med persistente organiske stoffer og med tungmetaller.

Ad støtte til befolkningerne i Arktis, herunder oprindelige folk

Kommissionen har ikke et målsætningsafsnit på dette område, men nævner, at EU har en række politikker for så vidt angår oprindelige folk, som udgør ca. en tredjedel af de i Arktis boende befolkninger. Det nævnes også, at jagt af havpattedyr har været og er afgørende for de i Arktis boende befolkninger samt, at denne ret er klart anerkendt. Den menneskelige aktivitet har imidlertid medført fare for disse dyr samtidig med, at der i Europa er bekymring for dyrevelfærd. Der ønskes en åben dialog med de berørte samfund.

Kommissionen foreslår, at man for så vidt angår hvaler opretholder den politik i Den internationale Hvalfangstkommission over for oprindelige samfund, som i sommeren 2008 førte til, at EU-landene (bortset fra Danmark) stemte imod en ny kvote til Grønland. Kommissionen nævner også, at man er ved at forhandle et forbud mod import af produkter fra sæler. Det nævnes, at der i dette forbud er en undtagelse for produkter fra inuitsamfund, hvilket Kommissionen angiver vil undtage disse samfund for konsekvenser af det generelle forbud.

Ad Forskning

Målsætningen er at bevare Arktis som et prioritetsområde for forskning for at lukke huller i viden, særligt for så vidt angår miljø og klimaændringer. Det drejer sig om fremme af internationalt samarbejde, herunder i spørgsmålene om forebyggelse og tilpasning.

Kommissionen nævner herefter en række videnskabelige projekter og programmer, som enten er i gang eller som kan forventes iværksat med fællesskabsdeltagelse. Det foreslås bl.a. at gennemføre vurderinger af det arktiske miljø som bidrag til formulering af passende EU-politikker samt koordinering af forskningsindsatser, der er relevante for Arktis.

Ad Kulbrinter

Kommissionen konstaterer, at Arktis sandsynligvis omfatter de sidste store kulbrintereserver i umiddelbar nærhed af EU, hvilket kunne bidrage til at sikre EU's behov for energiforsyninger.

Den politiske målsætning er derfor, ifølge Kommissionen, at der skal ydes støtte til udnyttelsen af disse ressourcer, selvsagt med respekt for miljøkrav og standarder, samt sikres, at EU's teknologiske forspring for udnyttelse i polare områder bevares.

Kommissionen foreslår samarbejde med Rusland og Norge, samt at virke for dels sikring af bindende miljøstandarder dels yderligere teknologisk forskning og udvikling.

Ad Fiskeri

Kommissionen konstaterer, at Fællesskabets hovedmål er at sikre udnyttelse af arktiske fiskeriresourcer på et bæredygtigt niveau samtidig med, at man respekterer de lokale kystsamfunds rettigheder.

Kommissionen foreslår derfor, at der, for de områder der ikke endnu er internationalt reguleret (fordi de er dækket af is i dag), udvikles internationale arrangementer til fiskeriets regulering – eventuelt ved en udvidelse af NEAFC's mandat (North East Atlantic Fisheries Commission).

Ad Transport

Kommissionen noterer sig, at smeltende is vil betyde en kortere sejlroute til Fjernøsten, men at der fortsat er en række barrierer som manglende infrastruktur, drivis og mangelfuld kortlægning.

Den politiske målsætning må på samme tid være at opretholde princippet om fri transit samtidig med, at man udforsker mulighederne for at indføre kommerciel arktisk sejlads på en sikkerheds- og miljømæssig forsvarlig måde.

Kommissionen finder en indsats via FN's Internationale Søfartsorganisation (IMO) nødvendig samtidig med, at det skal understreges, at transit skal ske på ikke diskriminatorisk vis, ligesom der bør arbejdes for at fremme den skibsfartsmæssige teknologi på dette område.

Ad Turisme

Kommissionen finder, at man bør fremme arktisk turisme samtidig med, at det sikres, at dette erhverv ikke efterlader et miljømæssigt negativt aftryk i området.

Ad Bidrag til en øget multilateral styrelse af Arktis

Det konstateres, at der ikke findes noget traktatregime for Arktis, og at Havretskonventionen (UNCLOS) er gældende for området. Det noteres, at de fem arktiske kyststater i maj 2008 bekendtgjorde, at de føler sig bundet af den eksisterende juridiske ramme, dvs. UNCLOS.

De politiske målsætninger er for Kommissionen at opretholde og udvikle en kooperativ arktisk styrelse baseret på UNCLOS, gennemførelse af allerede eksisterende forpligtelser, fremme af bred dialog og forhandlede løsninger (som ikke udelukker nogen af de arktiske medlemsstater samt arktiske EFTA-lande), samt endelig at integrere arktiske betragtninger i EU's politikker og forhandlinger.

Til den ende foreslår Kommissionen en række initiativer, herunder at det bør afgøres, om det er hensigtsmæssigt med nye arktiske relevante multilaterale aftaler, om det er muligt at etablere nye

multi-sektor rammer for økosystem forvaltning, samt øge Fællesskabets bidrag til drøftelserne i Arktisk Råd baseret på, at Kommissionen søger permanent observatørstatus heri.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke behandlet meddelelsen. Det bemærkes, at Europa-Parlamentet den 9. oktober 2008 vedtog en resolution om Arktis, hvori Parlamentet udtrykker bekymringer over de klimaforandringer, der spores i Arktis og opfordrer til, at Kommissionen påtager sig en mere aktiv rolle i arktiske spørgsmål.

7. Gældende dansk ret og konsekvenserne herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Forslaget vurderes ikke at have konsekvenser for hverken statsfinanserne eller samfundsøkonomien i Danmark, udover en mulig indvikning på EU's budget. Det er ikke belyst, men muligt, at de af Kommissionen foreslåede aktiviteter vil kunne medføre øgede udgifter på EU's budget. Danmark betaler ca. 2 % af EU's udgifter. På meget lang sigt kan det ikke udelukkes, at et øget europæisk engagement i Arktis på forsknings- og miljøområdet kan få konsekvenser for Grønland.

9. Høring

Sagen er oprindeligt sendt i høring hos relevante interesseorganisationer den 27. november 2008. Der er ikke modtaget høringssvar.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen og Grønlands Hjemmestyre hilser meddelelsen og Kommissionens engagement i Arktis velkommen. Fællesskabet, Kommissionen og dets medlemslande er for så vidt angår Arktis stærke på forskningsområdet og miljø- og klimaområdet, herunder den forskningsmæssige del, hvorfor dette vil være en naturlig platform for et udvidet EU-engagement i Arktis.

Regeringen lægger vægt på, at EU's politikker, særligt for så vidt angår havpattedyr, formuleres i tæt dialog med de arktiske befolkninger med skyldig hensyntagen til deres interesser i erkendelse af, at bæredygtig udnyttelse af levende ressourcer er et væsentligt økonomisk og kulturelt element for disse befolkninger.

Regeringen finder, at Ilulissat-erklæringen fra maj 2008 bekræfter den forpligtende og omfattende folkeretlige ramme, der finder anvendelse på Arktis. Den allerede gældende folkeretlige ramme udelukker selvsagt ikke, at der vil kunne suppleres med sektorspecifikke aftaler.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Kommissionens meddelelse er budt velkommen af øvrige EU-lande, der gerne ser et øget EU-engagement i Arktis.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har seneste været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 5. december 2008.

9. Det fremtidige forhold EU-OLT

KOM (2009) 0623

Nyt notat.

1. Resumé

OLT'erne (Oversøiske Lande og Territorier) er ikke en del af EU, men er knyttet til 4 moderlande, dvs. Danmark (p.g.a. Grønland), Holland, UK og Frankrig. Der er 20 OLT'er lige fra Grønland til Pitcairn. På grund af den historiske udvikling har OLT-ordningen nærmest altid været en kopi af AVS-ordningen med fokus på udviklingsbistand. OLT'erne fordeler sig økonomisk og socialt over et bredt spektrum, og der har hos moderlande og OLT'er længe været et ønske om at justere ordningen, så den blev bragt mere på linje med realiteterne. Den hidtidige ordning har i sit bistandselement koncentreret på fattigdomsbekæmpelse, hvilket ikke længere svarer til virkelighedens verden for alle OLT'er. Fremover bør forholdet, ifølge Kommissionen, i højere grad reflektere de enkelte OLT'ers forskellighed i økonomisk og social forstand, herunder tage højde for områdernes sårbarhed (en del OLT'er er beroende på en eller nogle få økonomiske sektorer). Kommissionen finder, at det fremtidige forhold mellem EU og OLT'erne – ihukommende at OLT-indbyggerne er EU-borgere – skal fremme OLT'ernes udvikling socialt, økonomisk og miljømæssigt samtidig med, at OLT'erne kan benyttes til at fremme EU's generelle værdier og standarder i den region, hvor de befinder sig. Kommissionen finder derfor, at der i det fremtidige forhold mellem EU og OLT'erne bør koncentreres på at øge OLT'ernes konkurrencedygtighed, mindske deres sårbarhed, samt øge deres samarbejde med andre parter i den region, hvor OLT'erne hører hjemme.

2. Baggrund

Oprindeligt var OLT (oversøiske lande og territorier) ordningen den ordning, der eksisterede mellem EF og de lande og områder, der var knyttet til visse af EU's medlemslande som kolonier. Med tiden blev de fleste af disse lande og områder selvstændige og – for så vidt angår forholdet til EF – overført til AVS (Afrika, Vestindien samt Stillehavet) ordningen. Dette efterlader imidlertid en række – små – lande og territorier i OLT-ordningen. Disse lande og territorier er ikke en del af EU, men er knyttet til 4 moderlande, dvs. Danmark (p.g.a. Grønland), Holland, UK og Frankrig. På grund af den historiske udvikling har OLT-ordningen nærmest altid været en kopi af AVS-ordningen med fokus på udviklingsbistand. De 20 OLT'er fordeler sig økonomisk og socialt over et ganske bredt spektrum, og der har hos moderlande og OLT'er været et ønske om at justere ordningen, så den blev bragt mere på linje med realiteterne.

3. Hjemmelsgrundlag

Kommissionens meddelelse baserer sig dels på Traktatens del 4 (§ 182 til § 188), dels på Rådets beslutning om OLT'erne af 27.11.2001 med ændringer (Rådsbeslutning 2001/822/EF samt ændring heraf ved Rådsbeslutning 2007/249/EF), som udmønter samarbejdet konkret.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Kommissionens grønbog om OLT fra 2008 om det fremtidige forhold mellem EU og OLT'erne affødte en række kommentarer, hvis gennemgående tema var, at den hidtidige koncentration på fattigdomsbekæmpelse i OLT'erne ikke længere svarede til virkelighedens verden for alle OLT'er. Fremover burde forholdet i højere grad reflektere de enkelte OLT'ers forskellighed i økonomisk og social forstand, herunder tage højde for områdernes sårbarhed (en del OLT'er er beroende på en eller nogle få økonomiske sektorer). Fremover burde der gøres en indsats for at fremme dels OLT'ernes konkurrencedygtighed, dels deres miljømæssige forhold. Meddelelsen noterer sig, at OLT-borgere i princippet også er EU-borgere i tilslutning til det nationale borgerskab, samt at OLT'erne i mange sammenhænge kan opfattes som europæiske enklaver globalt set på grund af de styreformer og den kulturelle arv, der er arvet fra moderlandet.

Kommissionen finder, at det fremtidige forhold mellem EU og OLT'erne – ihukommende at OLT indbyggerne er EU-borgere – skal fremme OLT'ernes udvikling socialt, økonomisk og miljømæssigt samtidig med, at OLT'erne kan benyttes til at fremme EU's generelle værdier og standarder i den region, hvor de individuelle OLT'er befinder sig. Kommissionen finder derfor, at der i det fremtidige forhold mellem EU og OLT'erne bør koncentreres på at øge OLT'ernes konkurrencedygtighed, mindske deres sårbarhed, samt øge deres samarbejde med andre parter i den region, hvor OLT'erne hører hjemme. I denne sammenhæng finder Kommissionen, at der skal ofres særlig opmærksomhed på det fortilfælde, der udgøres af EU's oversøiske områder (som f.eks. De Canariske Øer eller Madeira), som til forskel fra OLT'erne er en del af EU, men som har de samme økonomisk, sociale og miljømæssige problemer som OLT'erne.

Grønland er en del af OLT-ordningen, hvis største fordel for Grønland har været, at ordningen sikrer Grønlands eksport toldfri adgang til EU. Grønland har ikke modtaget midler fra ordningen, da Grønland dels modtager bidrag fra fiskeriaftalen mellem EU og Grønland, dels fra partnerskabsaftalen.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og konsekvenserne herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Forslaget vurderes ikke at have konsekvenser for hverken statsfinanserne eller samfundsøkonomien i Danmark, udover en mulig indvirkning på EU's budget. Det er ikke belyst, men dog muligt, at den af Kommissionen foreslåede relation mellem EU og OLT'erne fremover vil kunne medføre øgede udgifter på EU's budget. Danmark betaler ca. 2 % af EU's udgifter.

9. Høring

Sagen har været sendt til høring hos Grønlands Selvstyre, som har stillet sig moderat kritisk over for meddelelsen, som bl.a. ikke ses fremtidigt at sikre en involvering af OLT'erne på et

tidligere tidspunkt i EU's beslutningsprocesser, når det kommer til sager af betydning for OLT'erne, som f.eks. da Kommissionen i foråret i realiteten stillede forslag om at afskaffe Grønlands toldmæssige præference på eksporten af rejer. Grønlands selvstyre mener, at meddelelsens hovedbudskab om at fremme OLT'ernes bæredygtige udvikling modsiges af EU's beslutning om ikke generelt at tillade import af sælskind (hvilket p.g.a. manglende afsætningsmuligheder har ført til oplagring i Grønland af flere hundrede tusinde sælskind). Hertil kommer, at meddelelsen dels ikke indeholder tilsagn om, at OLT'erne i perioden efter 2013 ikke stilles ringere økonomisk end for nuværende, dels kun i meget ringe omfang tager stilling til, hvorledes samarbejdet mellem EU og OLT'erne kan formes på det økonomiske, kulturelle og sociale område, jfr. bestemmelserne i traktatens del 4.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser meddelelsen og dens generelle budskab om en modernisering af forholdet mellem OLT'erne og EU velkommen. Det tjener EU, medlemslandene og OLT'erne bedst, at den fremtidige relation ligger så tæt som muligt på de problemer og udfordringer, som OLT'erne står over for. Det forekommer også vigtigt, at de fremtidige relationer, ved udmøntningen af meddelelsen, til OLT'erne udmøntes i dialog med OLT'erne samt, at disse relationer lader sig inspirere af EU's relationer til de oversøiske områder (som f.eks. Madeira eller de Kanariske øer), der grundlæggende set har de samme problemer og udfordringer som OLT'erne.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

OLT-ordningen omfatter områder med tilknytning til Holland, UK samt Frankrig udover Danmark. Det er formodningen, at de øvrige 3 OLT-lande generelt vil byde meddelelsen og de i meddelelsen nævnte justeringer af samarbejdet velkommen. Alle 4 OLT-lande har været af den opfattelse, at tiden var løbet fra en ordning, som var en kopi af ordningen med AVS-landene, som er rene udviklingslande. OLT-områderne er, for manges vedkommende, på et andet udviklingsniveau end AVS-landene, og der har været generel enighed om, at OLT-ordningen burde justeres, så den mere afspejlede den samfundsmæssige situation, som den kendes i dag.

Holdningen til meddelelsen fra øvrige EU-medlemslande end de 4 moderlande kendes endnu ikke. Ved tidligere justeringer af OLT-ordningen har flertallet stillet sig neutralt og anerkendt, at EU har et ansvar for de områder, der særligt er knyttet til de 4 moderlande uden at være egentlig del af EU.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke været forelagt Folketingets Europaudvalg. Grundnotat om den grønne bog, som ligger til grund for meddelelsen blev forelagt udvalget 17. oktober 2008.

10. Irak

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Der ventes vedtaget rådskonklusioner om situationen i Irak, der blandt andet udtrykker støtte til den demokratiske udvikling i landet, bekymring over menneskerettighedssituationen og støtte til FN's mission i Irak (UNAMI) og dens arbejde for at fremme menneskerettighedssituationen i Irak

2. Baggrund

Den politiske situation i Irak er fortsat skrøbelig og præget af religiøse og etniske modsætninger og spændinger. Der er dog sket en række positive udviklinger i Irak i løbet af det seneste år, ikke mindst den vellykkede afholdelse af valg til provinstrådene i februar 2009, som blev gennemført med stor folkelig opbakning og uden større voldelige episoder.

Generelt set har sikkerhedssituationen i Irak gennemgået en positiv udvikling. Maj 2009 var den fredeligste måned siden marts 2003. Efter at de amerikanske militære styrker er blevet trukket væk fra de irakiske byer med udgangen af juni måned 2009, er der imidlertid sket en forøgelse af voldsniveauet, især omkring Mosul og Bagdad. Den 19. august 2009 og igen den 25. oktober 2009 blev regeringsbygninger i Bagdad ramt af storstilede terrorangreb, som dræbte flere hundrede mennesker.

Der forventes afholdt parlamentsvalg i begyndelsen af 2010. En længe ventet valglov blev godkendt af det irakiske parlament den 8. november 2009, men der skabtes på ny usikkerhed om afholdelsen af valget efter at den sunni-muslimske vicepræsident al-Hashimi den 18. november 2009 nedlagde veto mod valgloven under henvisning til, at loven ikke giver tilstrækkelig stemmewægt til de irakere, der lever uden for Irak (hvoraf størstedelen er sunnimuslimer). Det er for indeværende usikkert, om en ny valglov kan accepteres af alle parter i tide til afholdelsen af parlamentsvalg i januar 2010, som oprindeligt planlagt.

EU afsluttede den 13. november 2009 forhandlingerne om en partnerskabs- og samarbejdsaftale med Irak efter et langstrakt forløb med ni forhandlingsrunder siden november 2006. Aftalen ventes, når den træder i kraft, at udgøre et godt grundlag for det videre arbejde mellem Irak og EU i forhold til at fremme samhandel og investeringer med henblik på en mere bæredygtig udvikling i Irak. Fra EU's side er der endvidere tilfredshed med, at aftalen etablerer en mere formaliseret basis for den videre politiske dialog med den irakiske regering.

Menneskerettighedssituationen i Irak er fortsat genstand for bekymring i EU, herunder ikke mindst brugen af dødsstraf, som blev genindført i maj 2009 efter at have været suspenderet siden 2007. EU har ved gentagne lejligheder rejst menneskerettighedssituationen over for den irakiske regering, herunder også de problematiske vilkår for de etniske og religiøse mindretal.

EU støtter fuldt op om FN's mission i Irak (UNAMI) og dens arbejde for at fremme menneskerettighedssituationen i Irak.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Der ventes vedtaget rådskonklusioner om situationen i Irak, der blandt andet udtrykker støtte til den demokratiske udvikling i landet, bekymring over menneskerettighedssituationen og støtte til FN's mission i Irak (UNAMI) og dens arbejde for at fremme menneskerettighedssituationen i Irak.

6. Europa-Parlamentet udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslaget's konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslaget's konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Sagen skal ikke i høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Fra dansk side støtter man genopbygningen og forsoningsprocessen i Irak. Danmark støtter et styrket EU-engagement i landet.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes enighed om fortsat at styrke EU's engagement i Irak.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest være forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 12. juni 2009.